

چرا ایتالیا به انرژی هسته‌ای نه گفت

جمعه ۱۰ تیر ۱۳۹۰ - ۱ ژوئیه ۲۰۱۱

بیژن روحانی

در جریان یک همه‌پرسی که نتیجه آن قابل پیش‌بینی بود، بار دیگر مردم ایتالیا با توسعه و ساخت نیروگاه‌های هسته‌ای در این کشور مخالفت کردند.

سیزدهم ماه ژوئن، روز تلخی برای سیلویو برلوسکونی و هم پیمانان او بود؛ چراکه با اعلام نتایج همه‌پرسی شکست دیگری در کارنامه سیاسی آنان رقم خورد. به این ترتیب جناح حاکم در دولت که از آغاز مجدد برنامه‌های هسته‌ای در ایتالیا دفاع می‌کرد، مجبور به خداحافظی با این پروژه‌ها شد.

ایتالیایی‌ها در این همه‌پرسی علاوه بر مخالفت کردن با انرژی هسته‌ای با موارد دیگری ازجمله خصوصی‌سازی منابع آبی و مصونیت وزرای دولتی نیز مخالفت کردند.

در این میان شاید رای منفی ایتالیا به توسعه و استفاده از انرژی هسته‌ای پرسش برانگیز باشد. چطور کشوری که از منابع انرژی فسیلی مانند نفت و گاز فراوان بهره‌مند نیست دست رد به سینه توسعه نیروگاه‌های هسته‌ای می‌زند؟ و مخالفان با انرژی هسته‌ای کارزار تبلیغاتی خود را با چه استدلال‌هایی پیش بردند که در نهایت به پیروزی آنان منجر شد؟

ایتالیا از منابع معدنی مانند نفت و گاز بهره‌چندانی نبرده است. در سال ۲۰۰۶ این کشور ۸۶ درصد انرژی مورد نیاز خود را از کشورهای دیگر تامین کرد. در این میان بیش از ۹۲ درصد نفت مصرفی، ۹۱ درصد گاز و ۱۵ درصد برق ایتالیا از کشورهای دیگر خریداری شده‌اند.

ایتالیا در سال ۱۹۶۳ میلادی استفاده از انرژی هسته‌ای را با ساخت نیروگاه‌های هسته‌ای آغاز کرد، اما در سال ۱۹۹۰ چهار نیروگاه هسته‌ای این کشور تعطیل شدند. دلیل تعطیلی نیروگاه‌ها هم به دلیل عمرشان و هم به دلیل همه‌پرسی سال ۱۹۸۷ بود که در آن نیز مردم با

ادامه کار نیروگاه‌ها مخالفت کرده بودند. همه‌پرسی سال ۱۹۸۷ تنها یک سال پس از فاجعه هسته‌ای چرنوبیل برگزار شد و در آن زمان ترس و وحشت عمومی از تکرار آن حادثه یکی از دلایل مهمی بود که مردم را به مخالفت با توسعه این نوع انرژی برانگیخت.

در فاصله سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۸ بحث‌های جدی در میان سیاستمداران برای استفاده مجدد از انرژی هسته‌ای آغاز شد.

در این زمان بسیاری از سیاستمداران به خصوص سیاستمداران راست‌گرای ایتالیا به این نتیجه رسیدند که عدم استفاده از انرژی هسته‌ای باعث زیان‌های هنگفت اقتصادی می‌شود.

وزیر صنایع ایتالیا توقف صنعت تولید انرژی هسته‌ای را موجب ضرری ۵۰ بلیون دلاری دانسته بود.

پیروزی حزب «مردم آزادی» به رهبری سیلویو برلوسکونی در سال ۲۰۰۸ که از آغاز برنامه‌های هسته‌ای این کشور دفاع می‌کرد، بسیاری را به این باور رساند که ایتالیا به زودی ساخت چندین نیروگاه اتمی را آغاز خواهد کرد.

در همین زمان وزارت توسعه اقتصادی اعلام کرد عملیات ساخت نیروگاه جدیدی در سال ۲۰۱۳ شروع می‌شود و در همین زمینه قراردادهایی هم با فرانسه به امضا رسید.

در برنامه توسعه نیروگاه‌ها قرار بود حداقل ده نیروگاه در فاز اول ساخته شود و سپس تعداد آن‌ها افزایش یابد، اما در همین زمان تلاش برخی احزاب مخالف سیاسی در ایتالیا باعث شد تا دادگاه عالی این کشور با برگزاری یک همه‌پرسی عمومی در خصوص توسعه انرژی هسته‌ای موافقت کند.

زمانی که در ماه مارس سال ۲۰۱۱ نیروگاه هسته‌ای فوکوشیما در ژاپن بر اثر سونامی دچار حادثه شد و مواد رادیواکتیو آن نشت کردند، دولت ایتالیا اعلام کرد سیاست‌های جدید هسته‌ای خود را به منظور بازنگری در درستی آن‌ها به مدت یکسال به حالت تعلیق در می‌آورد، اما تاثیر حادثه فوکوشیما که برای افکار عمومی ایتالیا یادآور انفجار چرنوبیل بود باعث شد مخالفت‌ها با ساختن نیروگاه‌های هسته‌ای ابعاد بزرگ و ملی به خود بگیرد و بسیاری به کارزار مخالفت با آن پیوندند و تلاش خود را برای متقاعد کردن افکار عمومی به دادن رای منفی به انرژی هسته‌ای به کار ببرند.

عمده دلایل مخالفان انرژی هسته‌ای در ایتالیا چنین بوده است: ایتالیا کشوری است زلزله‌خیز که بخش‌های زیادی از آن روی گسل قرار دارد.

ایتالیا در زمینه دفع زباله‌های هسته‌ای با مشکل روبه‌رو خواهد شد. زیرا این کشور در مدیریت زباله‌های خانگی و صنعتی نیز با مشکلات فراوان روبه‌رو است، همچنین برای زباله‌های به جا مانده از نیروگاه‌های تعطیل شده و قدیمی ایتالیا هنوز یک محل انباشت دائمی پیدا نشده است.

از سوی دیگر هزینه‌های تولید انرژی هسته‌ای برخلاف آنچه سیاستمداران وانمود می‌کنند در طول زمان به طور مرتب افزایش می‌یابد و از این نظر تولید این انرژی در طولانی‌مدت به صرفه نیست. همچنین از آنجا که ایتالیا دارای منابع اورانیوم نیست بنابراین محتاج خرید اورانیوم از کشورهای دیگر است و در نهایت بازهم نمی‌تواند به استقلال در زمینه تولید انرژی دست یابد.

علاوه بر تمام این موارد اشاره به خطرات فراوان تولید انرژی هسته‌ای از جمله زیان‌های زیست محیطی آن، کارزار مخالفت با ساختن نیروگاه‌ها را توان بیشتری بخشید. استفاده از حجم عظیمی از آب برای خنک نگاه داشتن نیروگاه‌ها و افزایش دمای آب بازگشته به چرخه طبیعت، تخریب طبیعت برای استخراج اورانیوم و همچنین تکرار فجایع هسته‌ای و تاثیرات غیر قابل انکار آن بر انسان و محیط زیست از جمله دلایلی بوده‌اند که طرفداران محیط زیست در کارزار خود به آن استناد می‌کردند. اخلاق‌گرایان نیز استخراج اورانیوم از معادن آفریقا را یکی از دلایل بروز جنگ‌های متعدد در آن منطقه دانسته‌اند و از این رو اخلاقاً توسعه زیرساخت‌های هسته‌ای را ناموجه دانستند.

در میان مخالفان انرژی هسته‌ای در ایتالیا، کارلو روبیا، فیزیکدان ایتالیایی و برنده جایزه فیزیک نوبل نیز قرار دارد که معتقد است هزینه‌های همه‌جانبه انرژی هسته‌ای به هیچ‌وجه قابل دفاع نیست و کشور بهتر است در زمینه انرژی‌های دیگر از جمله انرژی‌های تجدیدپذیر سرمایه‌گذاری کند.

او همچنین از تصمیم آلمان برای توقف فعالیت‌های هسته‌ای و رفتن به سمت انرژی‌های نوین حمایت کرده و آن را آینده ایتالیا نیز خوانده است.

سرانجام مخالفان انرژی هسته‌ای توانستند حرف خود را به کرسی

بنشانند و همان‌طور که نخست‌وزیر ایتالیا با دلخوری اعلام کرد، این کشور با انرژی هسته‌ای وداع کرده و از این پس به فکر توسعه انرژی‌های جایگزین خواهد بود.